

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Situácia občianskej spoločnosti na západnom Balkáne“

(2006/C 195/23)

Pani Margot WALLSTRÖMOVÁ, podpredsedníčka Európskej komisie, listom zo 14. júna 2005 požiadala podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému: „Situácia občianskej spoločnosti na západnom Balkáne“

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 27. marca 2006 Spravodajcom bol pán DIMITRIADIS.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 427. plenárnom zasadnutí 17. a 18. mája 2006 (schôdza zo 17. mája 2006) 95 hlasmi za, žiadnym hlasom proti, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko.

Toto stanovisko je v súlade s článkom 9 protokolu o spolupráci medzi Európskou komisiou a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom a predstavuje odpoveď na žiadosť pani Margot WALLSTRÖMOVEJ, podpredsedníčky Európskej komisie, vypracovať stanovisko o situácii občianskej spoločnosti na západnom Balkáne a pomôcť tak Komisii pri jej strategických zámeroch v rámci stabilizačného a asociačného procesu (SAP).

Cieľom tohto stanoviska je:

- poskytnúť Komisii a Rade čo najlepšiu pomoc pri vypracovaní a zavádzaní dôkladne odôvodnených politík v rámci realistických a merateľných cieľov;
- umožniť európskej verejnej mienke lepšie pochopiť tieto politiky a dosiahnuť, aby verejnosť tieto politiky znalecky podporovala a aby vnímala pozitívnu stránku EÚ;
- uľahčiť hodnotenie a v dôsledku toho, ak sa to ukáže ako nevyhnutné, aj zlepšenie alebo revíziu uskutočňovaných politík a aktivít, aby ich ciele boli jasné a nesporné predovšetkým pre priamych príjemcov;
- zlepšiť obraz EÚ a posilniť jej postavenie na medzinárodnej scéne, ale najmä v tak ťažkých skúšaných krajinách západného Balkánu poukázaním na skutočnosť, že Únia citlivo vníma naliehavé a skutočné potreby ľudí v oblasti a že im ponúka skúsenosti a zručnosti, ktoré im umožnia dosiahnuť prosperitu;
- osvetliť úlohu, ktorú môže zohrať EHSV ako most medzi európskymi organizáciami občianskej spoločnosti a občianskymi organizáciami v regióne.

1. Zhrnutie

1.1 Pripomienky EHSV

- EÚ počas juhoslovanskej krízy stratila na medzinárodnej aj na regionálnej úrovni veľkú časť svojej dôveryhodnosti,

takže sa teraz v oblasti javí ako politicky slabý medzinárodný aktér, ktorý si ešte stále úplne neuvedomil situáciu na západnom Balkáne a ktorému sa stále nedarí koordinovať svoje rozličné prepojenia.

- Vo viacerých oblastiach západného Balkánu a predovšetkým v Kosove zatiaľ nepretrváva pocit bezpečnosti a etnické konflikty hrozia v každej chvíli prerásť do otvoreného nepriateľstva.
- Federácia „Srbsko a Čierna Hora“ dostatočne nezodpovedá demokratickej federácii štátov, ktorej vznik sa predpokladal.
- Bosna a Hercegovina a Kosovo predstavujú štátne útvary (konštrukty) presadené medzinárodnými organizáciami a nie je isté, že sa v budúcnosti udržia.
- Kodanské kritériá predstavujú základ, ktorý nemôže byť predmetom ďalších rokovaní.
- Rozvoj integrovanej európskej stratégie je spojený najmä s občianskou spoločnosťou, ktorá už nesmelo začala plniť svoju úlohu, a s jej organizáciami.
- V krajinách západného Balkánu musí dochádzať k neustálemu, priamemu a značnému posilňovaniu v oblasti hospodárstva a ich skúseností (podpora priamych a nepriamych investícií).
- Je potrebné posilniť pluralitný a multilaterálny dialóg a vytvoriť demokratický legislatívny rámec na fungovanie občianskej spoločnosti.
- Boj proti korupcii a potvrdenie súdnej moci ako opory spoločnosti predstavujú absolútne priority.
- Je potrebné financovať organizácie občianskej spoločnosti.
- EHSV považuje za potrebné vytvoriť zmiešané poradné výbory so všetkými krajinami západného Balkánu, keď na to budú vhodné podmienky.

1.2 Úloha a kompetencie EHSV

- EHSV sa domnieva, že je vzhľadom na svoje význačné ľudské zdroje a veľkú skúsenosť plne spôsobilý zohrávať aktívnejšiu úlohu pri vytváraní vyššie uvedených politík, ako o tom svedčí významná iniciatíva, v rámci ktorej sa rozhodol vo svojich priestoroch usporiadať v roku 2006 fórum, na ktorom sa zúčastnia organizácie občianskej spoločnosti zo západného Balkánu.
- V prípade poverenia je EHSV pripravený poskytnúť svoje služby pri nadviazovaní kontaktov medzi organizáciami občianskej spoločnosti z krajín západného Balkánu a európskymi organizáciami.
- Komisia by mohla poveriť EHSV organizovaním lokálnych informačných stretnutí s občianskou spoločnosťou na rôzne témy; výbor by teda mohol zohrávať úlohu komunikačného mosta medzi občianskou spoločnosťou a medzinárodnými organizáciami, akými sú napríklad MMF, Svetová banka, EIB atď.
- V spolupráci s Európskou komisiou musí EHSV naplánovať, zaviesť a podporiť systematické analýzy (štúdie týkajúce sa občianskej spoločnosti v krajinách západného Balkánu a dosiahnutého pokroku).

1.3 EHSV odporúča a navrhuje:

A) Celostátnym a regionálnym politickým autoritám krajín západného Balkánu:

- EHSV odporúča krajinám západného Balkánu, aby sa usilovali dosiahnuť zosúladenie s *acquis communautaire*; ďalej odporúča ich vládam zintenzívniť demokratizačné úsilie.
- EHSV osobitne vyzýva všetky zúčastnené strany, aby rešpektovali národnosť a náboženské menšiny.

B) Politickým inštitúciám Únie:

- EHSV vyzýva Komisiu, aby znásobila svoje úsilie zaviesť procesy vzťahujúce sa na stabilizačné a asociačné dohody s ostatnými krajinami regiónu; ďalej ju žiada, aby preukázala pevnejšiu politickú vôľu a lepšie koordinovala svoje politické inštitúcie a poradné orgány s cieľom podporiť všetky otázky Solúnskej agendy.
- EHSV sa domnieva, že vzdelávanie je hlavnou oblasťou, v ktorej by EÚ mala podporovať a rozvíjať spoločnosti západného Balkánu.
- EHSV sa domnieva, že konečné vysporiadanie štatútu Kosova

má kľúčový význam pre bezpečnosť, mier a stabilitu v regióne.

- EHSV zastáva stanovisko, že EÚ musí takisto vyhodnotiť štatút a ciele organizácií sociálnych partnerov.

C) Členskými štátmi EÚ, ktoré susedia s krajinami západného Balkánu a európskymi organizáciami občianskej spoločnosti:

- EHSV odporúča členským štátom EÚ, aby pracovali na posilnení občianskej spoločnosti.

2. Historické priblíženie situácie občianskej spoločnosti na západnom Balkáne

2.1 Pri posudzovaní občianskej spoločnosti⁽¹⁾ v oblasti sa stanovisko sústreďuje na nasledujúce krajiny: Albánsko, Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Srbsko a Čierna Hora, vrátane Kosova, v súlade s Rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244.

2.2 Počas samitu v Solúne v júni 2003 EÚ opätovne potvrdila záväzok začleniť do svojich štruktúr krajiny západného Balkánu⁽²⁾, keď to podmienky dovoľia. Stabilizačný a asociačný proces (SAP) bol rozšírený o nové nástroje, ktoré podporujú zavádzanie reforiem. Určili sa krátkodobé a strednodobé priority a v roku 2004 bola schválená prvá séria európskych partnerstiev.

2.3 Podmienky v regióne však zostávajú politicky nestabilné. Doposiaľ ešte nevyriešená otázka konečného štatútu Kosova, meniace sa vzťahy medzi Srbskom a Čiernou Horou ako aj pomalý pokrok v Bosne a Hercegovine, ktorý sa môže kedykoľvek prerušiť, sú prejavom tejto nestability.

2.4 Misie kontaktnej skupiny EHSV v Chorvátsku, v Bosne a Hercegovine (21. a 22. marca 2005), v Srbsku a Čiernej Hore (26. mája 2005), v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a v Albánsku získali pozitívnu reakciu na fóre občianskej spoločnosti, ktoré zorganizoval EHSV. Zdôraznili však, že pri absencii skutočne reprezentatívneho zastúpenia sociálnych partnerov a legitimacy⁽³⁾ niektorých organizácií, ktoré sa hlásia k občianskej spoločnosti, je ťažké zaviesť konštruktívny sociálny dialóg a dialóg medzi organizáciami občianskej spoločnosti. Aj keď postupne vzrástli vzájomné kontakty medzi vládou a občianskou spoločnosťou, stále ešte nedosiahli úroveň potrebnú na dosiahnutie podstatných výsledkov a vytvorenie synergie.

⁽¹⁾ Pojem občianska spoločnosť v tomto texte v súlade s predchádzajúcimi stanoviskami EHSV zahŕňa: (1) zamestnávateľské a zamestnanecké organizácie; (2) organizácie zastupujúce iné hospodárske a sociálne záujmy; (3) mimovládne organizácie (MVO); (4) organizácie na úrovni občanov; (5) náboženské organizácie.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV „Podpora zapojenia organizácií občianskej spoločnosti v juhovýchodnej Európe – Skúsenosti z minulosti a výzvy do budúcnosti“ – Spravodajca: C. Wilkinson (Úr. vest. C 208, 3.9.2003, s. 82).

⁽³⁾ Stanoviská EHSV „Úloha a prínos organizácií občianskej spoločnosti pri budovaní Európy“ (Ú. v. ES C 329, 11.11.1999) a „Organizovaná občianska spoločnosť a riadenie Európy — prínos výboru k vypracovaniu bielej knihy“ (Ú. v. ES C 193, 10.7.2001).

2.5 Slabosť demokratických inštitúcií, politické prostredie a bezpečnostné podmienky v krajinách tohto regiónu do tejto chvíle neumožnili štruktúrovaný sociálny dialóg s nezávislými a reprezentatívnymi sociálnymi partnermi. Tento dialóg sa musí vytvárať internými rokovaniami, ktoré sa vedú medzi občanmi, a následne ho musí podporiť EÚ, ktorá v tejto veci môže využiť bohatú prax a značné odborné skúsenosti.

2.6 Toto stanovisko je súčasťou postupu zahŕňajúceho dohodu zo samitu v Záhrebe (november 2000), Solúnsku agendu (jún 2003) a všetky ostatné iniciatívy, ktoré inštitúcie EÚ pre tento región prijali a ktoré sa týkajú v prvom rade hospodárskych, politických, sociálnych a kultúrnych otázok.

2.7 Situácia, ktorá v súčasnosti prevláda v organizáciách občianskej spoločnosti, sa veľmi nelíši od stavu, ktorý EHSV popísal v svojom predchádzajúcom stanovisku na tému „Úloha občianskej spoločnosti v novej európskej stratégii pre západný Balkán“ (*). Táto situácia by sa v stručnosti dala zhrnúť takto:

- Pevné a trvalé úsilie odborových organizácií, ktoré chcú v plnej miere na seba prevziať novú zodpovednosť v trhových ekonomikách a slobodných spoločnostiach, v ktorých súkromný sektor prispieva k modernému rozvoju.
- Úsilie vynaložené s cieľom umožniť zamestnávateľským organizáciám oslobodiť sa od zovretia štátnej moci. V minulosti toto zovretie vyplývalo z kolektívneho vlastníctva. S nástupom nových podmienok je výsledkom osobitnej úlohy, ktorú štát po rozpade bývalých režimov zohral pri zakladaní nových podnikov a vzdelávaní nových podnikateľov, ktorí využili štedré financovanie poskytované medzinárodnými darcami.
- Rozličné aktivity, ale v niektorých prípadoch neúčinné a vyžadujúce spoluprácu, ktorá by mala byť väčšmi koordinovaná.

2.8 Vo všeobecnosti zostáva sociálna situácia v regióne problematická. Napriek dosiahnutému pokroku sa sociálne a politické inštitúcie a štruktúry ešte stále neskonsolidovali. Vojnou spôsobila vážne konflikty, ktoré neboli do dnešného dňa vyriešené. Z toho vyplýva, že úsilie vyvinuté medzinárodnými a európskymi organizáciami neprineslo predpokladané výsledky predovšetkým vzhľadom na absenciu jednotného modelu sociálneho dialógu a dialógu medzi organizáciami občianskej spoločnosti, v ktorom by jednotlivé skupiny

(*) Stanovisko EHSV „Úloha občianskej spoločnosti v novej európskej stratégii pre západný Balkán“ (spravodajca: R. Confalonieri) (Úr. vest. C 80, 30.3.2004, s. 158) a „Podpora zapojenia organizácií občianskej spoločnosti v juhovýchodnej Európe – Skúsenosti z minulosti a výzvy do budúcnosti“ (spravodajca: C. Wilkinson) (Úr. vest. C 208, 3.9.2003, s. 82).

a organizácie občianskej spoločnosti mali presne stanovené a jasné postavenie v otázke svojich práv, kompetencií a povinností.

3. Všeobecná situácia organizácií občianskej spoločnosti

3.1 Sociálni partneri

Súbežne s uzatvorením dohôd o voľnom obchode v oblasti je do budúca potrebné, aby v nich boli zastúpení sociálni partneri a aby boli v rovnakom čase na národnej úrovni vytvorené celistvé reprezentatívne štruktúry.

Európske programy na posilňovanie kapacít⁽⁵⁾ tvoria základ predovšetkým pre odborové a zamestnávateľské organizácie pôsobiace v okrajových oblastiach. Je potrebné použiť osvedčené postupy v oblasti medziregionálnej spolupráce, keďže s ohľadom na prechod k jednotnej dohode o voľnom obchode v roku 2006 sa budú sociálni partneri musieť venovať regionálnym problémom prostredníctvom spolupráce.

Mnohokrát nie je ľahké zaangažovať verejný sektor v dotknutých krajinách a je potrebné zabezpečiť a podporiť dialóg medzi verejným a súkromným sektorom.

3.2 Iné organizácie

Existujúce organizácie v tejto oblasti je možné zaradiť do štyroch kategórií: a) organizácie, ktoré sa sformovali v rámci boja proti predchádzajúcim režimom; b) organizácie, ktoré pôsobia výhradne vďaka darom a ktoré vznikli na realizáciu programov medzinárodnej rozvojovej pomoci; c) vysoko kvalifikované organizácie, ktoré sa vo všeobecnosti starajú o najohrozenejšie skupiny; d) poľnohospodárske organizácie.

V blízkej budúcnosti je potrebné vyriešiť predovšetkým otázku životaschopnosti týchto organizácií a nezávislosti ich sponzorov. MVO prvého typu, ktoré vo väčšine prípadov majú dlhšiu prax a sú priamo zapojené do politických rokovaní, si získali široké uznanie, no potýkajú sa s vážnymi problémami pri zabezpečovaní svojej finančnej životaschopnosti. MVO druhého typu sú oveľa menej viditeľné a veľmi početné; zdá sa, že vznikli ako odpoveď na požiadavky jednotlivých financovateľov. Pri absencii darcov nepochybne väčšina z nich zanikne.

Je nepochybne potrebné zvýšiť kapacity a zintenzívniť spoluprácu tak medzi organizáciami občianskej spoločnosti, ako aj na regionálnej úrovni, avšak prvoradou prioritou je zvládnutie časového obdobia medzi súčasným znížením medzinárodnej peňažnej pomoci a budúcim vytvorením domácich finančných zdrojov. Prípadná strata veľkej časti sociálneho kapitálu nazhromaždeného vďaka činnosti občianskej spoločnosti a návrat k násilium sú veľmi reálne.

(5) CARDS - Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (Pomoc Spoločenstva pri obnove, rozvoji a stabilizácii), nariadenie Rady (ES) č. 2666/2000 z 5.12.2000.

4. Štrukturálne problémy regiónu a ich následky na rozvoj organizovanej občianskej spoločnosti

4.1 Korupcia

Korupcia predstavuje hlavný štrukturálny problém regiónu; jej príčinou sú neúčinnosť verejnej správy, absencia riadneho a účinného inštitucionálneho a legislatívneho rámca, súdna moc, ktorá nie je nezávislá, zlá hospodárska situácia, chudoba a nedostatočné zaangažovanie organizácií občianskej spoločnosti.

4.2 Porušovanie ľudských práv, práv jednotlivcov a sociálnych práv

V súčasnej dobe je pretrvávajúcim javom napriek úsiliu medzinárodných organizácií, ktoré vždy nebýva korunované úspechom, porušovanie individuálnych práv úradmi. Hlavný problém spočíva v tom, že súdna moc si nie je vedomá vlastnej zodpovednosti a neplní si svoju úlohu.

Tieto krajiny boli naraz integrované do inštitucionálneho rámca Rady Európy, čo predstavuje pozitívny vývoj. V mnohých prípadoch sa však stretávame s nedostatkom politickej vôle pri efektívnom uplatňovaní tohto rámca, pričom pri sociálnych rokovaniach neraz vyvstávajú spory spojené s menšinami alebo s náboženstvom, čo vážne naruša budovanie atmosféry ústretovosti a zmierenia.

4.3 Neúčinné riadenie – verejná správa

Zlé riadenie spoločnosti v regióne je podstatným spôsobom späté s politickou a sociálnou nestabilitou, ktorá je výsledkom ostrých vnútorných politických konfliktov. Toto zlé riadenie sa prejavuje závažnými zlyhaniami verejnej správy, ktoré zasa podporujú plytvanie a korupciu. Úsilie vyvinuté v Európe alebo na medzinárodnej scéne s cieľom modernizovať tieto verejné správy neprinieslo zatiaľ významnejšie výsledky.

4.4 Absencia dialógu s občianskou spoločnosťou

Sociálny dialóg⁽⁶⁾ s organizáciami občianskej spoločnosti si nevyžaduje len právny rámec, no predpokladá takisto vzájomné rešpektovanie medzi zúčastnenými stranami a úsilie pochopiť a zmierniť rozpory, ale predovšetkým kultúru kompromisu pri akejkoľvek forme nesúhlasu. Vzhľadom na totalitné režimy a pseudoorganizácie, ktoré boli pod prísnu kontrolou týchto režimov, sa v oblasti západného Balkánu nikdy nerozvinul skutočný dialóg. Bezpochyby bude potrebný istý čas, kým sa dosiahne kvalitný a dostatočne dôkladný sociálny dialóg.

4.5 Potreba existencie organizácií občianskej spoločnosti, ktoré by boli reprezentatívne a uznávané

Obrovské množstvo organizácií občianskej spoločnosti vyvoláva legitímne otázky týkajúce sa skutočnej sociálnej situácie

⁽⁶⁾ Konferencia o posilnení sociálneho dialógu v krajinách západného Balkánu, Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí, 6. a 7. októbra 2005, Skopje.

v oblasti. Mnohé z týchto organizácií vznikli na žiadosť alebo na podnet medzinárodných organizácií, ktoré ich financujú a často prinášajú sociálnu ochranu a pomoc, ktoré by však mala poskytovať vláda. Ďalšie vznikli z iniciatívy medzinárodných organizácií občianskej spoločnosti a iných MVO, ktoré takisto priamo ovplyvňujú ich činnosť. A napokon, časť týchto organizácií je výsledkom lokálnych iniciatív, za ktorými sa skrývajú politické, etnické, náboženské záujmy alebo záujmy menších.

5. Prípomienky EHSV k sociálnej, politickej a hospodárskej situácii na západnom Balkáne a k európskej stratégii

5.1 Na medzinárodnej aj regionálnej úrovni stratila EÚ počas juhoslovanskej krízy a v čase vojny v bývalej Juhoslávii veľkú časť svojej dôveryhodnosti, pretože jej politický zásah nebol dostatočný.

5.2 v rámci stabilizačného a asociačného procesu by mala Európska komisia definovať zrozumiteľnejšiu politickú stratégiu a znovu potvrdiť svoju prítomnosť v regióne. Európska komisia by mala zvýšiť svoju angažovanosť s cieľom zlepšiť kvalitu svojich aktivít a svoj imidž v regióne.

5.3 Je potrebné uviesť, že vo viacerých oblastiach Balkánu a najmä v Kosove (?) etnické konflikty nedovolili, aby sa v nich nastolil pocit bezpečia a mieru, a že federácia „Srbska a Čiernej Hory“ nezodpovedá demokratickej federácii štátov, ktorej vznik sa predpokladal⁽⁸⁾.

5.4 Treba poznamenať, že Bosna a Hercegovina a Kosovo predstavujú štátne útvary (konštrukty) presadené medzinárodnými organizáciami a nie je isté, že sa časom udržia. Je teda nutné nájsť na politické problémy týchto krajín riešenia, ktoré pod záštitou medzinárodných organizácií zaručia hospodársku prosperitu, ochranu práv menších a náboženských spoločenstiev ako aj posilnenie demokratických štruktúr. Mnohostranné rokovania o budúcnosti Kosova, ktoré sa začali v roku 2005 v rámci OSN, sú jedinou nádejou pri hľadaní riešenia na tento chýlostivý problém.

5.5 EHSV sa domnieva, že EÚ musí dôslednou a praktickou informačnou a komunikačnou politikou posilniť svoju prítomnosť na západnom Balkáne a že musí vyjasniť nielen svoju politiku v oblasti, ale aj náklady, ktoré pre tieto krajiny predstavuje vstup do EÚ⁽⁹⁾.

5.5.1 Kodanské kritériá predstavujú pre krajiny západného Balkánu, ktoré si želajú vstúpiť do EÚ, základ, ktorý nemôže byť predmetom ďalších rokovaní. Treba však poznamenať, že v záujme napredovania procesu a zabezpečenia dodržiavania týchto kritérií bude musieť EÚ pomocou svojich mechanizmov priamo zasahovať do inštitucionálnych štruktúr týchto krajín a takisto aj do presadzovania *acquis communautaire*.

⁽⁷⁾ Uznesenie EP P6TA(2005)0131 o „stave regionálnej integrácie na západnom Balkáne“ - Uznesenie EP o stave regionálnej integrácie na Balkáne.

⁽⁸⁾ Rakúske predsedníctvo Rady EÚ 2006 – Spolkové ministerstvo zahraničných vecí – 23. november 2005 – Európska zahraničná politika.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV „Úloha občianskej spoločnosti v rámci novej európskej stratégie pre západný Balkán“. 10. december 2003. Spravodajca: R. Confalonieri (Úr. vest. C 80, 30.3.2004, s. 158).

5.6 Na základe vyššie uvedeného musí byť vytváranie integrovanej európskej stratégie spojené s občianskou spoločnosťou a jej organizáciami. Presnejšie povedané je organizovaná občianska spoločnosť jedinečnou príležitosťou na zaručenie toho, aby dlhý prechodný proces prebehol pokojne a aby boli kooperačné a intervenčné programy pre koncových príjemcov naozaj efektívne.

5.7 Vychádzajúc z informácií, ktoré má EHSV k dispozícii a zo získaných poznatkov o regióne – predovšetkým po vytvorení kontaktnej skupiny „pre západný Balkán“ – sformuloval výbor nasledujúce zistenia a pripomienky:

5.7.1 Rasové a etnické konflikty môžu v krajinách západného Balkánu kedykoľvek rozpútať otvorené nepriateľstvo, pretože napätie je prítomné v skrytej a latentnej forme a hrozí nebezpečenstvo, že prepukne v neočakávanej chvíli.

5.7.2 Občianska spoločnosť⁽¹⁰⁾ už nesmelو začala plniť svoju úlohu, ale vo všeobecnosti sa opiera o financovanie zo zahraničia, okrem toho jej v niektorých prípadoch chýba know-how, ale aj dôveryhodnosť.

5.7.3 Prijatie Charty základných práv EÚ predstavuje predbežnú podmienku, s ktorou musia súhlasiť všetky krajiny v oblasti, ktoré si želajú pričleniť sa k EÚ.

5.7.4 V krajinách západného Balkánu musí dochádzať k neustálemu, priamemu a značnému posilňovaniu v oblasti hospodárstva a ich skúseností, aby si upevnili svoje nové inštitúcie a získali požadované vnímanie demokracie. Táto pomoc by mala byť lepšie koordinovaná a v prípade EÚ by mala byť spojená s užšou spoluprácou medzi Európskou agentúrou pre obnovu a delegáciami EÚ v regióne.

5.7.5 Posilnenie pluralitného a multilaterálneho dialógu a vytvorenie demokratického legislatívneho rámca na jeho uskutočňovanie s cieľom umožniť fungovanie občianskej spoločnosti predstavujú podmienky na normalizáciu hospodárskeho a sociálneho života v dotknutých krajinách.

Na posilnenie sociálneho dialógu je potrebné:

- a) uznať poslanie sociálnych partnerov;
- b) uznať autonómne postavenie sociálnych partnerov;
- c) uznať, že reprezentatívne organizácie majú právo, aby boli dobre informované, aby boli požiadané o konzultáciu a aby mali možnosť vyjadriť svoj názor pri všetkých hospodárskych a sociálnych otázkach.

5.7.6 Takisto je potrebné bojovať proti korupcii prijatím v rámci možností prísnych ale jednoduchých pravidiel a ich dôsledným uplatňovaním pomocou nových technológií.

⁽¹⁰⁾ Uznesenie EP, P6-TA (2005) 131.

5.7.7 Nakoniec je potrebné financovať organizácie občianskej spoločnosti: financie tvoria hlavnú prekážku ich rozvoja a predovšetkým rozvoja dialógu.

5.7.8 Súdna moc sa musí osvedčiť ako opora spoločnosti. Preto je potrebné ju podporovať a osobitne posilňovať tak, aby plnila svoju inštitucionálnu úlohu v súlade s európskymi modelmi.

5.7.9 Hospodárska spolupráca medzi štátmi v oblasti je kľúčová v rámci procesu celkového a integrovaného prechodu k *acquis communautaire*. Táto spolupráca ďalej veľkou mierou prispeje k znižovaniu napätia a k vytváraniu ďalších možností rozvoja a prosperity.

5.7.10 Dialóg medzi kultúrami, náboženstvami a etnikami musí napomáhať vytvorenie cesty k zblíženiu a komunikácii medzi krajinami západného Balkánu. V tomto smer výbor vyzýva náboženských vodcov v regióne, aby zohrali prvoradú úlohu pri urovnávaní napätia a pri podpore úsilia na posilňovanie dialógu.

5.7.11 EHSV sa domnieva, že hospodársky rozvoj oblasti – ktorý je spojený s podporou priamych zahraničných investícií a potrebou privatizácie umožňujúcej prevod kapitálu a know-how – prispeje k obmedzeniu verejného sektora a k naštartovaniu pozitívnych zmien pri všetkých doposiaľ nevyriešených hospodárskych a sociálnych otázkach. Na dosiahnutie tohto cieľa musí okrem inštitucionálneho rámca spoľahlivo fungovať bankový sektor, pričom sa bude riadiť pravidlami uznanými a overenými na medzinárodnej úrovni, aby tak mohol bojovať proti korupcii v akejkoľvek forme (pranie špinavých peňazí, nelegálny obchod, atď.).

Centrálna európska banka a EIB by mali zohrávať v tejto oblasti úlohu koordinátora.

5.7.12 Medzinárodné organizácie (MMF, Svetová banka, MOP, OSN, atď.) musia užšie spolupracovať s reprezentatívnymi organizáciami občianskej spoločnosti, aby posilnili ich úlohu v rozličných spoločnostiach v oblasti západného Balkánu.

5.7.13 EHSV konštatuje, že koordinácia medzi jednotlivými orgánmi EÚ v regióne sa postupne zlepšila. Európska agentúra pre obnovu (EAR) riadi programy v objeme niekoľko sto miliónov EUR – niektoré majú za cieľ rozvoj ľudských zdrojov alebo presnejšie odbornú prípravu pracovnej sily, ďalšie sa zameriavajú na ich podporu. Rovnako je dôležité spomenúť aj činnosť ETF (Európskej nadácie pre odborné vzdelávanie) a CEDEFOP (Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania), ktoré vďaka vynikajúcej spolupráci s ETF a geografickej blízkosti by mohlo odovzdávať svoje bohaté skúsenosti a know-how krajinám uvedeného regiónu. Okrem orgánov EÚ by sa mala zdôrazniť aj úloha „Paktu stability“, hoci jeho budúcnosť ostáva neistá, čo by mohlo oslabiť jeho vplyv v regióne.

6. Návrhy a odporúčania EHSV

6.1. Úloha a právomoci EHSV

Smerovanie k prevzatíu *acquis communautaire* je spojené so zohľadnením poňatia občianskej spoločnosti a hospodárskej, sociálnej a kultúrnej reality v krajinách západného Balkánu. Prínos bude spočívať v zhodnotení skúseností získaných počas veľkého rozšírenia, a to v rámci zmiešaných poradných výborov (ZPV), a v rozsiahlom zapojení organizovanej občianskej spoločnosti do všetkých etáp vypracovania a rozvoja týchto politík. Ďalej je potrebné na systematickej a jasne inštitucionálnej báze prizývať k politickým rozhovorom medzi EÚ a vládami balkánskych štátov organizovanú občiansku spoločnosť oboch strán. A nakoniec, pre každú oblasť a pre každú úlohu by sa mali vyžadovať integrované aktivity.

6.1.1 EHSV disponuje význačnými ľudskými zdrojmi a bohatými skúsenosťami⁽¹⁾, ktoré získal v rámci zmiešaných poradných výborov počas rokovaní s desiatimi novými členskými štátmi o vstupe do EÚ, ako aj počas rokovaní zmiešaných poradných výborov s Bulharskom, Rumunskom a Tureckom, ktoré ešte stále pracujú. Z uvedeného dôvodu sa domnieva, že je plne spôsobilý zohrávať aktívnejšiu úlohu pri vytváraní týchto politík, a to prostredníctvom koordinácie a spolupráce s Výborom regiónov ako aj prostredníctvom svojej účasti pri organizovaní spoločných iniciatív v tejto oblasti.

6.1.2 Od vytvorenia kontaktnej skupiny pre západný Balkán a v tejto chvíli, keď sú už jej členovia prítomní v oblasti, má EHSV k dispozícii obširne informácie a nadviazal kontakty, ktoré mu umožňujú konkretizovať úlohy Solúnskej agendy týkajúce sa hlavných hospodárskych, sociálnych a kultúrnych problémov, vyžadujúcich aktívnejšiu a rýchlejšiu integráciu európskych schém a stanovísk v krajinách západného Balkánu.

6.1.3 V tomto duchu prikladá EHSV veľkú dôležitosť svojej iniciatíve zorganizovať vo svojich priestoroch v roku 2006 Fórum organizácií občianskej spoločnosti zo západného Balkánu, pretože toto podujatie umožní priamo skontaktovať všetky veľké organizácie občianskej spoločnosti zo západného Balkánu a EHSV, ale tiež európske inštitúcie vo všeobecnosti. EHSV žiada Komisiu, aby túto iniciatívu podporila všetkými

⁽¹⁾ EHSV doteraz vypracoval nasledujúce dokumenty týkajúce sa západného Balkánu: 1) Informačná správa o vzťahoch Európskej únie s niektorými krajinami juhovýchodnej Európy prijatá 23.7.1998 – spravodajca: pan Sklavounos (CES1025/98 fin), 2) Stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému „Rozvoj ľudských zdrojov v krajinách západného Balkánu“ - spravodajca: pan Sklavounos (Úr. vest. C 193, 10.7.2001, s. 99), 3) Akčný plán „Podpora kultúry a využívania sociálneho dialógu ako aj účasti občianskej spoločnosti a príslušných sietí v oblasti juhovýchodnej Európy“ v spolupráci s Európskou nadáciou pre odborné vzdelávanie (ETF) a Medzinárodnou organizáciou práce (MOP), 4) Stanovisko z vlastnej iniciatívy „Podpora zapojenia organizácií občianskej spoločnosti v juhovýchodnej Európe – Skúsenosti z minulosti a výzvy do budúcnosti“ – spravodajca: C. Wilkinson (Úr. vest. C 208, 3.9.2003, s. 82), 5) Prieskumné stanovisko „Úloha občianskej spoločnosti v novej európskej stratégii pre západný Balkán“ – spravodajca: R. Confalonieri (Úr. vest. C 80, 30.3.2004, s. 158), 6) Stanovisko EHSV Rozšírená Európa – susedstvo: nový rámec pre vzťahy s našimi východnými a južnými susedmi – spravodajca: K. Alleweldt (Úr. vest. C 80, 30.3.2004, s. 148).

prostriedkami, ktoré má k dispozícii. Takisto ju žiada, aby podporila iniciatívy, ktoré prijal na posilnenie organizácií zastupujúcich občiansku spoločnosť na národnej a regionálnej úrovni, a aby náležite zohľadnila výsledky fóra.

6.1.3.1 V prípade poverenia je EHSV pripravený poskytnúť svoje služby pri nadviazovaní kontaktov medzi organizáciami občianskej spoločnosti a európskymi organizáciami tak, aby umožnil prenos know-how a účinnejšie vykonávanie ich aktivít v krajinách západného Balkánu.

6.1.3.2 Súbežne s tým EHSV prehlasuje, že bude venovať osobitnú pozornosť organizáciám občianskej spoločnosti, ktoré sa stretávajú s finančnými problémami a ktoré nie sú schopné pokryť prevádzkové náklady z vlastných zdrojov. Zasadí sa teda za ich posilnenie v rámci uskutočňovania Paktu stability.

6.1.3.3 EHSV sa takisto zaujíma o problémy, s ktorými sa stretávajú poľnohospodári na západnom Balkáne. Vyzýva preto Komisiu, aby pozorne preskúmala tieto problémy a poskytla znalosti a skúsenosti potrebné na modernizáciu primárneho sektora.

6.1.3.4 EHSV sa nazdáva, že podpora hospodárskych reforiem a hospodársky rozvoj v oblasti sú základným faktorom pri riešení štrukturálnych problémov. Hospodárska prosperita oblasti je závislá od podpory, ktorú reprezentatívne organizácie poskytujú svojim malým a stredným podnikom⁽²⁾ a farmám, pri dodržiavaní overených postupov používaných v členských štátoch EÚ. EHSV má k dispozícii potrebné know-how a ľudské zdroje na podporu takéhoto úsilia.

6.1.3.5 V tomto duchu a v spolupráci s Komisiou by sa EHSV mohol zúčastňovať na národných a miestnych informačných stretnutiach s občianskou spoločnosťou.

6.1.3.6 EHSV by mohol prispieť pri šírení informácií o činnosti medzinárodných organizácií v regióne, ktoré sú dôležité pre organizácie občianskej spoločnosti. Okrem toho v rámci spoločného vyhlásenia generálneho riaditeľa ILO a predsedníčky EHSV by sa mali rozvinúť spoločné aktivity s ILO v regióne, zamerané najmä na posilnenie sociálneho dialógu..

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Západný Balkán a európska integrácia. KOM(2003) 285, konečné znenie – 21.5.2003.

6.1.3.7 Európska komisia a EHSV musia pripraviť, zaviesť a podporovať systematické analýzy sociálnej situácie v krajinách západného Balkánu a pokroku občianskej spoločnosti. Tieto analýzy sa budú musieť týkať prevažne vzťahu „iniciatívy/investície – ich výsledky“. Za týmto účelom bude možné využiť (alebo vytvoriť, ak neexistujú) „výkonnostné ukazovatele“ investícií, či už budú značného alebo nižšieho objemu, aby sa určili slabé miesta a prípadné medzery v politikách a aktivitách, ktoré EÚ do tejto chvíle uskutočňovala, a vykonali sa potrebné zlepšenia alebo revízie (napríklad klasifikácia rozličných organizácií občianskej spoločnosti podľa určitých základných charakteristických znakov – akými sú napríklad účel existencie, ciele, štatút, geografické pokrytie, spôsob fungovania a kontroly, zdroje a úroveň financovania atď.).

6.2 EHSV je pripravený vytvoriť zmiešané poradné výbory so všetkými krajinami v oblasti hneď, ako to situácia dovolí.

6.3 Vychádzajúc z nazhromaždených skúseností a z vedomostí získaných vďaka svojim kontaktom s organizáciami občianskej spoločnosti v krajinách západného Balkánu, EHSV sformuloval nasledujúce odporúčania.

6.3.1 Odporúčania štátnym a regionálnym politickým orgánom krajín západného Balkánu

6.3.1.1 EHSV odporúča krajinám západného Balkánu, aby znásobili svoje úsilie pri dosahovaní súladu s *acquis communautaire*, predovšetkým pokiaľ ide o ochranu individuálnych, sociálnych a kolektívnych práv, a to pomocou dočasných národných rozvojových plánov obdobných s plánom vypracovaným Tureckom, s cieľom pripraviť sa na prijímanie budúcej pomoci EÚ.

6.3.1.2 EHSV vyzýva vlády, aby zintenzívnili svoje demokratické úsilie a podporili sociálnu súdržnosť zosilnením dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti.

6.3.1.3 EHSV žiada všetky zúčastnené strany, aby osobitne rešpektovali národnostné a náboženské menšiny a zaručili im individuálne, náboženské a politické práva a chránili náboženské a kultúrne pamiatky.

6.3.1.4 EHSV víta pokrok v procesoch vyplývajúcich zo stabilizačných a asociačných dohôd, ktoré sa vo všetkých krajinách blížia k záveru.

6.3.2 Odporúčania politickým inštitúciám Únie

6.3.2.1 Vzhľadom na skutočnosť, že z dôvodu nedostatku know-how a legislatívneho rámca sú problémy súvisiace s rovnosťou pohlaví, s ochranou životného prostredia, s ochranou spotrebiteľov a znevýhodnených skupín pre daný región mimoriadne dôležité, EHSV vyzýva Komisiu, aby krajinám západného Balkánu pomohla pri čo najrýchlejšom uskutočnení potrebnej modernizácie.

6.3.2.2 Vzhľadom na prijatie opatrení, ktorých cieľom je posilnenie väzieb EÚ s krajinami regiónu, a na súčasnú situáciu, keď už boli podpísané jednotlivé stabilizačné a asociačné dohody s Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko a s Chorvátskom, EHSV vyzýva Komisiu, aby zásobila úsilie na dokončenie tohto procesu aj s ostatnými krajinami regiónu. Výbor ďalej vyzýva Komisiu, aby preukázala pevnejšiu politickú vôľu a lepšiu koordináciu pri podpore všetkých otázok Solúnskej agendy ⁽¹³⁾.

6.3.2.3 Pokiaľ ide o Solúnsku agendu, EHSV poznamenáva, že ide o dôležitý text o spolupráci, ale zároveň dodáva, že je potrebné tento text neustále aktualizovať.

6.3.2.4 EHSV sa nazdáva, že vzdelávanie je hlavnou oblasťou, v ktorej by EÚ mala podporovať spoločnosti západného Balkánu. Lepšie vzdelanie spolu so znížením negramotnosti prispievajú v značnej miere k zmierneniu veľkých etnických, náboženských rozdielov alebo rozdielov medzi menšinami a môžu tak spolu s hospodárskou prosperitou a posilnením demokratických inštitúcií priviesť národy západného Balkánu k lepšej úrovni spravovania spoločnosti. Komisia môže v oblasti vzdelávania a kultúry zohrať mimoriadne dôležitú úlohu najmä rozpracovaním podporných programov, ktoré budú zahŕňať výmenu vedeckých pracovníkov a výchovu a vzdelávanie nových vedeckých pracovníkov.

6.3.2.5 V tomto kontexte je potrebné spomenúť predovšetkým geopolitické, hospodárske a sociálne vákuum, ktoré sa vytvára pred zrakom EÚ, keďže krajinám západného Balkánu chýbajú vlastné štruktúry.

6.3.2.6 EHSV preto odporúča úplne začleniť krajiny západného Balkánu do stratégie rozvoja EÚ posilnením stabilizačného a asociačného procesu a v prípade potreby prijatím dodatočných opatrení vzhľadom na osobitné ťažkosti, ktorým je daný región vystavený.

6.3.2.7 EHSV rovnako odporúča lepšiu koordináciu medzi politickými inštitúciami Únie, ale taktiež aj medzi jej poradnými orgánmi (EHSV a Výbor regiónov), pričom cieľom je vytvoriť podmienky na umožnenie lepšieho rozvoja tohto programu.

6.3.2.8 EHSV sa domnieva, že rozhodnutie týkajúce sa otázky konečného štatútu Kosova je kľúčovou podmienkou pre bezpečnosť, mier a stabilitu v oblasti. EHSV teda vyzýva Radu, Komisiu a Európsky parlament, aby v rámci svojich kompetencií prispeli k úsiliu, ktoré vynakladá Organizácia Spojených národov a osobitný vyslanec Generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov.

6.3.2.9 EÚ musí udeliť osobitný štatút (poskytnutie vstupných víz) predstaviteľom organizovanej občianskej spoločnosti ako aj predstaviteľom reprezentatívnych organizácií a vo všeobecnosti preukázať v tejto veci pružnosť ⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ Solúnska agenda pre západný Balkán: Výťah zo záverov následných Rád pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy. 16. jún 2003.

⁽¹⁴⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu PE-TA(2005)0131.

6.3.2.10 EÚ musí pristúpiť k hodnoteniu organizácií sociálnych partnerov. Toto hodnotenie sa má týkať ich štatútu, cieľov, organizovania a fungovania, oblasti pôsobnosti (verejný alebo súkromný sektor), stupňa reprezentatívnosti (v porovnaní s celkovým počtom podnikov a pracovníkov alebo s počtom v danom odvetví), atď., aby si vytvorila povedomie o dôveryhodných organizáciách, s ktorými bude môcť Európska únia spolupracovať. Podobné analýzy by sa mohli ešte viac uľahčiť, keby EÚ spravila zo zberu a uverejňovania údajov potrebných na takéto analýzy (po zvážení transparentnosti) predbežnú podmienku na poskytnutie akéhokoľvek druhu podpory zo svojej strany verejným a súkromným účastníkom ako aj reprezentatívnym organizáciám občianskej spoločnosti.

Túto úlohu je možné vykonať na internej úrovni, teda prostredníctvom pracovísk EÚ (Komisia, EHSV, atď.), alebo, ak to bude potrebné, zveriť ju celú alebo jej časť externej agentúre.

6.3.3 *Odporúčania členským štátom EÚ, ktoré susedia s krajinami západného Balkánu, ako aj európskym organizáciám občianskej spoločnosti*

6.3.3.1 EHSV odporúča členským štátom EÚ (ako sú napríklad Taliansko, Maďarsko, Slovinsko, Grécko), podniknúť v týchto krajinách aktivity vedúce k posilneniu občianskej spoločnosti predovšetkým v oblasti stratégie, využívania ľudských zdrojov, riadenia a europeizácie inštitucionálnych a legislatívnych štruktúr.

6.3.3.2 Súčasne EHSV odporúča ešte väčšmi zvýšiť informovanosť a mobilizovať európske organizácie sociálnych partnerov, ale aj európske organizácie organizovanej občianskej spoločnosti vo všeobecnosti, aby tak podporila integráciu podobných organizácií z krajín západného Balkánu do európskych štruktúr a do ich práce.

6.3.3.3 Treba poznamenať, že aktivity členských štátov susediacich s krajinami západného Balkánu, ako aj aktivity európskych organizácií občianskej spoločnosti by sa mali začleniť do vyššie spomenutého strednodobého alebo dlhodobého programu, ktorý sa týka hospodárskeho, sociálneho a politického rozvoja.

6.4 **Financovanie**

6.4.1 EÚ má k dispozícii celý rad finančných nástrojov na posilnenie občianskej spoločnosti v krajinách západného Balkánu. Súbežne s tým poskytujú rozvojovú pomoc viacerým organizáciám občianskej spoločnosti v regióne ďalšie medzinárodné organizácie alebo iné krajiny. Aj keď je takáto pomoc vo všeobecnosti pozitívna, existuje určité množstvo rizík, ktoré súvisia najmä so spôsobom, akým sa táto pomoc poskytuje. Najchúlostivejšie problémy, ktoré sa v krajinách západného Balkánu zistili pri realizácii medzinárodných činností v rámci rozvojovej pomoci, sú uvedené nižšie.

6.4.1.1 Ekonomicky povedané môže byť medzinárodná pomoc krajinám západného Balkánu pomerne významná, ale väčšinou zodpovedá prioritám donorov, ktorí neberú do úvahy ozajstné potreby na miestnej úrovni. Vo väčšine prípadov, keď sa to týka občianskej spoločnosti, medzinárodná rozvojová pomoc nedokáže vziať do úvahy záujmy dotknutých strán na miestnej úrovni. Táto pomoc prispôbuje úsilie o transformáciu inštitúcií izolovaným iniciatívam, ktoré nemajú žiadnu spojitosť s existujúcimi mocenskými alebo sociálnymi štruktúrami ani so záujmami alebo tradíciami prijímajúcich krajín. V mnohých prípadoch sú všetky činnosti zverené MVO v krajinách, ktoré sú príjemcami pomoci. Tieto organizácie sú úplne závislé na medzinárodných programoch pomoci a ponúkajú činnosti, ktoré zodpovedajú prioritám donorov, ale nie potrebám príjemcov pomoci.

6.4.1.2 Nedostatok koordinácie medzi jednotlivými donormi ako aj extrémne krátke časové rozpätie, ktoré pokrývajú programy financujúce často izolované činnosti, v značnej miere škodia návratnosti programov medzinárodnej pomoci na rozvoj regiónu. Veľmi často sa upustilo od činností, ktoré už začali prinášať konkrétne výsledky, pretože donori náhle zmenili svoje priority financovania a stanovili si obdobia, ktoré boli oveľa kratšie ako termíny, ktoré sú v krajinách západného Balkánu v skutočnosti potrebné. Finančné oddelenia EÚ a ostatné medzinárodné organizácie si musia uvedomiť, že časté zmeny priorit financovania nie sú efektívne. Do tejto kategórie patria všeobecne aj programy zamerané na vytváranie a posilňovanie kapacít. Podpora poskytovaná inštitucionálnym aktérom je nesúvislá; zvyčajne sa im dáva najavo prostredníctvom kongresov alebo drobných seminárov, ale neprejavuje sa efektívnou technickou pomocou.

6.4.1.3 Mnohé MVO vedú sociálne aktivity, aby si zabezpečili príjem, čo v značnej miere znižuje ich schopnosť vybudovať efektívne vzťahy so spoločnosťou a dosiahnuť ciele uvedené v stanovách. Značný počet MVO sa dopúšťa omylu v domnienke, že ich úloha spočíva v riadení programov technickej pomoci, a používajú ekonomické kritériá špecifické pre súkromný sektor na získanie väčšieho množstva financií.

6.4.2 Pokiaľ ide o financovanie podobných činností, vzhľadom na nevyhnutnosť vyriešiť vyššie uvedené problémy a poskytnúť tak lepšiu pomoc organizovanej občianskej spoločnosti sformuloval EHSV nižšie uvedené návrhy.

6.4.2.1 Rozvojové programy EÚ, ktoré už prebiehajú, ale aj tie, ktoré sa pripravujú na roky 2007-2013, sa majú sústreďovať na oblasti demokratického riadenia, finančnej správy a riadenia v oblasti životného prostredia.

6.4.2.2 Vlády krajín západného Balkánu musia rozpracovať jasné operačné programy s cieľom posilniť občiansku spoločnosť. Tieto programy je nutné prediskutovať s Európskou komisiou. K tomu EHSV navrhuje navodiť pravidelnú komunikáciu medzi Komisiou, EHSV a miestnymi samosprávami.

6.4.2.3 Je potrebné vytvoriť silný mechanizmus, ktorý umožní monitorovať účinnosť rozvojových programov v oblasti občianskej spoločnosti. EHSV by mal v danom mechanizme zohrávať dôležitú úlohu.

6.4.2.4 Je vhodné prispôsobiť vypracovanie rozvojových programov skutočným potrebám občianskej spoločnosti. Rozvojová pomoc, ktorej cieľom je vytvorenie nových inštitúcií občianskej spoločnosti, môže vo veľkom rozsahu využiť odbornú podporu EHSV.

6.4.2.5 Po uskutočnení Fóra pre západný Balkán, ktoré bude organizovať EHSV, by mohla byť vytvorená stála technická pracovná skupina s účasťou kontaktnej skupiny EHSV a predstaviteľov občianskej spoločnosti. Táto skupina prinesie organizáciám občianskej spoločnosti pomoc potrebnú na vypracovanie strategickú a operačnú agendu a umožní preniesť

medzi členmi EÚ a krajinami západného Balkánu overené postupy a know-how na posilnenie občianskej spoločnosti.

6.4.2.6 Vo finančnom výhlade EÚ na roky 2007-2013 musí cieľ „územnej spolupráce“ brať do úvahy finančné prostriedky, ktoré sú určené na pomoc tretím krajinám. Je potrebné zjednotiť finančné mechanizmy pre tretie krajiny, nie však na úkor existujúcej transparentnosti, a podporiť ich pri susedských programoch. Musí sa využiť a rozšíriť skúsenosť získaná pri programoch, akým je napríklad program CADSES.

6.4.2.7 Pri vypracúvaní programov na rozvoj občianskej spoločnosti musí EÚ brať takisto do úvahy rozvojové programy ostatných medzinárodných organizácií. Je potrebné prehĺbiť a rozšíriť na operatívnej úrovni spoluprácu s programami a špecializovanými oddeleniami Organizácie Spojených národov.

V Bruseli 17. mája 2006

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Kampaň EÚ za zachovanie biodiverzity – postoj a príspevok občianskej spoločnosti“

(2006/C 195/24)

Rakúske predsedníctvo Rady Európskej únie požiadalo listom z 13. septembra 2006 Európsky hospodársky a sociálny výbor podľa článku 262 Zmluvy o založení ES o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému: „Kampaň EÚ za zachovanie biodiverzity – postoj a príspevok občianskej spoločnosti“

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 26. apríla 2006. Spravodajcom bol pán RIBBE.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 427. plenárnom zasadnutí 17. a 18. mája 2006 (schôdza z 18. mája) 125 hlasmi za, žiadnym hlasom proti, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie záverov a odporúčania výboru

1.1 Biodiverzita je základom a zárukou života na našej planéte. Aj z dôvodu vlastných hospodárskych záujmov sa ľudstvo musí snažiť o zachovanie stability ekosystémov. Okrem toho prikazuje aj úcta voči stvoreniu zachovávať rozmanitosť druhov. Ochrana biodiverzity nie je žiadny „luxus“, ktorý by sme si mohli dovoliť, alebo sa ho vzdať.

1.2 Človek sám profituje z najväčšej miery z tejto biodiverzity, avšak je v súčasnosti zároveň hlavnou príčinou jej úbytku.

1.3 EHSV je toho názoru, že biodiverzita v Európe je aj naďalej vo veľkej miere ohrozená. Doterajšie opatrenia EÚ nepostačujú na zastavenie negatívneho trendu predchádzajúcich desaťročí.

1.4 EHSV víta skutočnosť, že sa okrem všetkých európskych inštitúcií aj členské štáty EÚ ako zmluvné strany dohovoru o zachovaní biodiverzity zaviazali nielen zastaviť túto negatívnu tendenciu, ale ju aj zvrátiť.

1.5 EHSV však kritizuje, že medzi týmito záväzkami a skutočnosťou je obrovský rozdiel: verejný sektor dosiaľ neprišiel k ochrane biodiverzity tak, ako by sa od neho dalo očakávať. Mal by pri ochrane biodiverzity ísť príkladom, namiesto toho však prispievajú rozhodnutia v oblasti plánovania a programy podpory k jej ďalšiemu ohrozovaniu. K tomu sa pridáva aj fakt, že vo finančnom období 2007 – 2013 sa má šetriť práve v tých oblastiach politiky EÚ, ktoré majú zvlášť veľký význam pre ochranu biodiverzity.